

Secretariaat: Joep Orbons Holdaal 6 NL 6228 GH Maastricht Tel: 043-3618793 Fax: 043-3672585	SOK-Mededelingen: Ton Breuls Bovenstraat 28 B 3770 Kanne/Riemst Tel: 00-3212454059 Fax: 00-3212454059	Stichting IR. D.C. van Schaik: Beheer Onderaardse Kalksteengroeven Postbus 882 NL 6200 AW Maastricht Fax: 043-3672585 E-mail: vanschaikstichting@nhgl.org
---	---	--

Het SOK-bestuur:

Ton Breuls	Voorzitter	00-3212454059	tbreuls@skynet.be
Erik Lamkin	Vice-voorzitter	043-3479823	e.lamkin@mecc.nl
Joep Orbons	Secretaris	043-3618793	jorbons@xs4all.nl
Norbert Hensing	Ledencoördinator	043-3264114	n.hensing@wxs.nl
John Caris	Ledenactiviteiten	043-3432174	sonnie@home.nl

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica".

SOK-redactie:

Fons Leunissen, Wijnbesstraat 105, 6543 TL Nijmegen, Tel.: 024 - 3781820
E-mail: katja.rodenburg@isvw.nl

De SOK op Internet:

De SOK is op Internet te vinden op: <http://www.xs4all.nl/~jorbons/sok.html>.

SOK-groeven

De SOK heeft een aantal groeven in zijn beheer of een collectieve vergunning voor een groeve.

Voor het betreden van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

Groeve:	beheerder:	Tel:
Koeleboschgroeve	Ed de Grood	043-3505490
Roothergroeve	John Hageman	043-3645419
Nieuwe groeve	Han Bochman	
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212454059
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-3472560
St. Pietersberg (Noordelijk en Zonneberg)	Erik Lamkin	043-3479823
Scharnderberg	John Knubben	043-3611227
Fallenberggroeve (nog) niet toegankelijk	Peter Houben	043-3213488

Bij inbraak in de SOK-groeve:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de SOK-groeven dit direkt melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1^e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.

2^e Han Bochman, materiaalbeheer.

3^e Ton Breuls, voorzitter SOK, tel: 00-3212454059

4^e Ieder ander bestuurslid. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.

De SOK zal er dan voor proberen te zorgen dat de afsluiting van de groeve binnen 24 uur hersteld is.

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is.

De aanvraag dient met een pasfoto vergezeld bij de secretaris te worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september, en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Aanvang 19.30 uur.

Voorpagina: beeld van een blokbreker bij de Geulhem, gemaakt door Esther Bakbier.

Oproepen van en naar SOK-Leden

Adreswijzigingen:

Per 1 oktober verhuist het SOK lid Erik Honee (1163) naar:
Pastoor Arnold Somyasingel 40, 6231 HV Meerssen

Rik Bastiaans heeft een nieuw e-mailadres:
rikb@home.nl

SOK-Ledenavond

Vrijdag 10 november zal er weer een informatieve, boeiende en vooral gezellige SOK-ledenavond plaatsvinden in het NHMM. Zoals gebruikelijk zal de avond van start gaan om 19.30 uur. Het programma ziet er als volgt uit:

- De SOK is een studiegroep waar vanalles gebeurt, het bestuur heeft dus ook weer allerlei mededelingen te doen.
- Joern Kling die eerder een artikel in SOK-mededelingen 33 publiceerde zal ons nog meer interessants vertellen over Ofenkaulen.
- Gezellig naborrelen in het museumcafé.

Groet, John Caris
Tot dan!

Informatie van het SOK bestuur

In augustus heeft het SOK bestuur een vergadering gehad waar zoals altijd weer een paar aspirant SOK leden geaccepteerd zijn als SOK lid. Verder is gesproken over de invulling van de SOK ledenavond en de inhoud van de komende SOK-Mededelingen.

Van de verschillende projecten zoals de RRB en de van Schaik stichting wordt de stand van zaken besproken. Ook wordt er een plan opgezet en uitgewerkt hoe met de Fallenberg om te gaan (Zie elders in deze SOK-INFO)

Joep Orbons
Secretaris SOK.

Redactioneel

Al diverse mensen hebben gehoor gegeven aan onze oproep om actief bij te dragen aan onze Info. Hiervoor bedankt! De oproep blijft echter gelden en bijdragen zijn altijd welkom, al zijn het maar enkele regels. We kunnen ook altijd nieuw beeldmateriaal gebruiken zoals groevenfoto's afbeeldingen van lampen, oude ansichtkaarten, plattegronden, blokkbrekersgereedschap, fossielen etc.

De lijst met E-mail adressen van SOK-leden laat wegens een fatale botsing op de elektronische snelweg nog even op zich wachten. Het is de bedoeling om in de volgende INFO de "up to date" ledenlijst, compleet met E-mail adressen te publiceren. Heb je je E-mail adres nog niet doorgegeven aan Joep Orbons of de redactie van de INFO, doe dat dan s.v.p. alsnog.

Fallenberg

De Fallenberg gaat definitief dicht. Bij inspectie is gebleken dat de stabiliteit dermate slecht is dat het niet verantwoord is om deze groeve voor bezoek open te houden en te beheren. In overleg met de eigenaar en de Stichting Jezuietenberg heeft het bestuur besloten de groeve voor goed dicht te maken. De Fallenberg is hiermee niet helemaal verloren voor onderzoek e.d. omdat er in uitzonderlijke gevallen de mogelijkheid blijft bestaan om via de Jezuietenberg en de achterliggende instortingsgebieden de groeve te betreden. Let wel, dit alleen bij extreem hoge uitzondering. Voor de SOK-leden die vele jaren hun geduld bewaard hebben om ooit de groeve

te kunnen bezoeken, geven we de mogelijkheid om op **zondag 12 november van 12:00 tot 20:00** hun lang gekoesterde wens te vervullen. In verband met de organisatie en de veiligheid is aanmelding vooraf noodzakelijk. Dit kan tot uiterlijk 10 november op de ledenavond. Tijdens deze ledenavond zal over deze afsluiting nog tekst en uitleg gegeven worden. Aanmelding bij Joep of Ton. Na deze eenmalige mogelijkheid tot bezoek zal de ingang van de groeve definitief worden afgesloten.

Berichten van de stichting Ir. D.C. van Schaik

Overname Koeleboschgroeve

Het bestuur van de stichting Ir. D.C. van Schaik heeft met ingang van 1 augustus jongstleden ook de Koeleboschgroeve in beheer. De groevebeheerder onder de "SOK-vlag" Ed de Grood had reeds te kennen gegeven om ook namens de stichting in functie te willen blijven, dus qua aanspreekpunt voor wat betreft het bezoeken van de groeve is er niets veranderd.

Wat betreft de toegangsregeling voor de Koeleboschgroeve had de eigenaar, de stichting Het Limburgs Landschap, wel te kennen gegeven dat de bezoekmogelijkheden in de zomerperiode ruimer zouden moeten zijn dan in de overwinteringstijd voor de vleermuizen.

Concreet houdt dit in dat de groeve betreden mag worden voor het tellen van vleermuizen, het doen van onderzoek in de periode 1 april tot 1 oktober en het houden van niet-commerciële excursies.

In de periode van 1 oktober tot 1 april mag de groeve in principe niet worden betreden; hiervoor gelden alleen uitzonderingen die eerst met de eigenaar dienen worden te bespreken.

Al met al denken wij een mooi contract voor een zeer mooie groeve te hebben afgesloten waarbij een goed evenwicht is gevonden tussen de diverse belangen.

Voor nadere informatie kunt U te allen tijde contact met Ed de Grood danwel ondergetekende opnemen.

E. Lamkin.

Secretaris stichting Ir. D.C. van Schaik.

Jaarverslag 1999 stichting Ir. D.C. van Schaik

Wat later dan de bedoeling was is onlangs het Jaarverslag 1999 van de stichting Ir. D.C. van Schaik gepresenteerd.

Op de komende SOK-ledenavond van vrijdag 10 november 2000 kunnen belangstellenden bij ondergetekende een exemplaar ontvangen.

E. Lamkin.

Secretaris stichting Ir. D.C. van Schaik.

Personele bezetting van de stichting Ir. D.C. van Schaik

Onze groevenstichting heeft de afgelopen weken niet stilgezeten, zoals U elders in deze SOK-INFO kunt lezen is de overname van de Koeleboschgroeve een feit en onderhandelingen met de eigenaren van andere groeven zijn ook reeds ingezet. Hierover zullen wij zeer zeker in de volgende SOK-INFO op terugkomen.

Anderzijds is er ook gewerkt om de interne organisatie verder uit te breiden.

Enige weken geleden is de heer Pierre Hardy uit Maastricht bereid gevonden om de boekhouding van de stichting voor het lopende jaar voor zijn rekening te willen nemen.

De heer Hardy is beroepshalve boekhouder geweest voor een aantal Maastrichtse scholen en sinds enkele jaren met het mergelvirus besmet door zijn werkzaamheden als gids in de Sint Pietersberg.

Wij zijn dan ook zeer verheugd met de komst van de heer Hardy en spreken de hoop uit dat hiermee met ingang van 1 januari 2001 de functie van penningmeester voor onze stichting te hebben ingevuld.

De post secretariael medewerker is nog altijd vacant en langs deze weg willen wij dan ook alle SOK-leden nogmaals aansporen om de vacature in het Natuurhistorisch Maandblad van augustus jongstleden hierop na te slaan en na te denken over een geschikte kandidaat.

Mocht U sowieso denken onze stichting op enigerlei wijze van dienst te kunnen zijn dan kunt U altijd èèn van de bestuursleden aanspreken

E. Lamkin.
Secretaris stichting Ir. D.C. van Schaik.

Verslag excursie Koeleboschgroeve 22 september 2000

Vrijdag 22 september jl. was de derde excursie voor nieuwe SOK-leden. De deelnemers stonden zoals afgesproken om 20.00 uur klaar bij de kerk van Bemelen met Petromaxen, Colemans, een heel arsenaal aan zaklampen en foto-, en videocamera's. Het was een heerlijke eerste herfstavond om de wandeling naar de Koelebosch te maken.

Gezamenlijk liepen de deelnemers Rudy Dortangs, Thijs Abbenhuis, Wim Kneepkens, Martin Hoogewerf, Ed Houben, Joep Orbons, Joop Smit, Willy Koolen en ondergetekende door de Bemelergub richting Koelebosch. Voor de meeste in het gezelschap zou dit de eerste kennismaking met de Koeleboschgroeve worden. Bij de ingang stond Ed de Groot ons op te wachten met slechts een zaklamp in zijn hand: "Ik dacht dat er wel genoeg lampen zouden zijn". Zijn voor gevoel bleek juist. Na het ritueel van het lampen aanmaken kon de excursie van start gaan. Een aantal lampen zijn bij de ingang achtergelaten vanwege de vleermuizen. Tijdens de introductie maakte Ed ons het belang van de Koelebosch duidelijk voor de vleermuizenpopulatie en de rol van de groeve in het vleermuizenonderzoek in het verleden. De nadruk van deze excursie zou dus op vleermuizen liggen. Met om elke hoek één of meerdere exemplaren en ook nog een aantal rondvliegende dieren klopte dat vrij aardig. De "Ohh"s en "Ahh"s volgden elkaar in rap tempo op.

Onvermijdelijk werden ook andere onderwerpen aangesneden: champignonsteelt, geologie, ontginningmethoden, kortom het hele scala. Jeugdherinneringen van Ed (de Koelebosch was zijn eerste kennismaking met kalksteengroeven als 'jungske'), en de geschiedenis van de Koelebosch van barbequegrot tot SOK-groeve, tot en met het beheer door de stichting Ir.D.C. van Schaik brachten deze mooie berg tot leven. Het is opvallend hoeveel meer details je ziet als een kenner (en liefhebber) je een berg laat zien! Ook was het bij deze derde excursie wederom verbazingwekkend te horen hoe weinig SOK-leden gebruik maken van de mogelijkheid de eigen groeven te bezoeken!

Terug bij de ingang werd deze excursie afgesloten met een paar korte woorden van dank aan Ed voor deze zeer geslaagde excursie. Het was mooi te horen hoe hij als beheerder honderduit praatte over 'zijn' groeve. Ed heeft ons de Koelebosch van zijn beste kant laten zien, maar ook die van zichzelf: een fel pleitbezorger voor het behoud en de bescherming van kalksteengroeven en een bergloper met hart en nieren.

John Caris

Bezoekers opgespoord

Op zondag 3 september 2000 werd in Vaticaanstad door paus Johannes Paulus II een tweetal van zijn voorgangers zalig verklaard. Over de verdiensten van de èèn, Johannes XXIII (1958-1963), was weinig discussie. Hij was een moderne paus die een open kerk voorstond. Over de verdiensten van de ander, Pius IX, weet men meestal alleen als positief element te melden dat hij de langstzittende paus tot dusver is geweest (1846-1878).

Paus Pius IX heeft echter iets wat zijn opvolger waarschijnlijk niet heeft; een opschrift in het gangenstelsel Zonneberg van de Sint Pietersberg. Op een pilaar, achter het poortje van de Salon der Musen, staat het opschrift "VIVAT PIUS IX" (ter plekke is de ÷Xí weggevallen door een sleuf voor een toiletschot van het evacuatieplan). Dit valt binnen een kader met een aantal namen, waaruit valt op te maken dat het opschrift gemaakt is ter gelegenheid van een excursie van een groep Redemptoristen uit Wittem in 1860.

Dat Zijne Heiligheid zelf niet aanwezig was bij het bezoek blijkt bij nadere beschouwing een vanzelfsprekendheid: voor de paus van die periode stond niets minder op het spel dan het verlies van een land.

In de politieke waas van de Middeleeuwen was het pausdom in het bezit gekomen van een aanzienlijk stuk van het Italisch Schiereiland; de Kerkelijke Staat. Het gebied werd souverain vanuit het pauselijke Rome bestuurd en strekte zich ongeveer vanaf die oude stad uit naar de Adriatische Zee en dan noordwaarts tot de bovenrand van de Italiaanse laars.

De negentiende eeuw bleek echter de eeuw van de ñismen te worden: liberalisme en nationalisme waren daarvan niet de minsten. Zo wilden ook vele Italianen hun versnipperde land tot èen staat maken. De Kerkelijke Staat lag eenwording (van noord en zuid) letterlijk dwars in de weg. Verder kon alleen het eeuwige Rome de uiteindelijke hoofdstad worden. De Italianen waren beziel van een idee en om niet in conflict te komen met hun religieuze geweten afhankelijk van goedkeuring door de paus.

In tegenstelling tot zijn voorganger, die als nalatenschap heeft dat hij geen spoorwegen door zijn staat wilde laten lopen, was Pius IX (zelf Italiaan) vooruitstrevend en populair. Maar welk staatshoofd kan goedkeuring geven aan het opheffen van zijn totale zeggenschap over het gebied dat, volgens de bronnen van die tijd, de eerste christelijke keizer zijn voorganger heeft gegeven? Het Italiaanse volk begreep dit niet en overnacht werd Pius IX een boeman, die niet veel goeds meer kon doen. Bij wijze van spreken gecriminaliseerd door degenen van wie hij hield, veranderde de paus steeds meer in een boegbeeld van conservatisme. Nadat zijn gebieden in een referendum voor eenwording met Italië hadden gestemd had hij alleen nog Rome, militaire steun van Frankrijk voor het behoud van die ene stad en het leiderschap van de grootste geloofs-gemeenschap in het Westen. Hij staat dan ook wel bekend als initiator van de dogma's van de onbevleete ontvangenis (Maria was als maagd zwanger geworden) en de pauselijke onfeilbaarheid (wat de paus als plaatsvervanger van Christus op aarde beslist kan alleen maar het enig juiste zijn).

Het is nu misschien wat begrijpelijk dat een groep katholieke jongeren - de namen in het kader zijn van studenten van de theologische en filosofische opleiding - uit een land waar net weer de bisdommen waren ingevoerd (1853), deze paus nog ervaren hebbende als een man van de toekomst, hun steun wilden betuigen.

Wellicht een andere keer meer hierover.

Ed Houben

Met dank aan Jan Spee voor de foto's.

Hoera voor Gronoma!

Tijdens de ledenavond van vrijdag 8 september liet John Knubben zich tussen enkele mededelingen door ontvallen dat de SOK-werkgroep Gronoma kortgeleden het twaalfenhalf-jarig jubileum was gepasseerd. De redactie vond dat dit heuglijke feit in de annalen vermeld dient te worden en gaf zichzelf de opdracht om als "hulde aan de jubilarissen" het nu volgende stuk te schrijven. In plaats van bloemen....

In de zomer van 1987 ontmoetten John Knubben en Henk Ramakers elkaar per toeval bij de Keerderberggroeve. De ingang was weer eens een keer opengebroken en ze waren er onafhankelijk van elkaar poolshoogte gaan nemen. Het gesprek dat volgde zou de aanzet zijn tot het ontstaan van de roemruchte "Werkgroep Knubben-Ramakers" binnen de SOK. In de drie maanden voordat de ingang weer hermetisch werd afgesloten inventariseerden ze met toestemming van Staatsbosbeheer de Keerderberggroeve. John Knubben had de elementaire vaardigheden als bergloper-onderzoeker geleerd van John Hageman en bekwaamde zichzelf met veel inzet en hulp van andere SOK-leden daarin snel verder. Henk Ramakers was al langer bergloper-onderzoeker maar nog geen SOK-lid en maakte dat snel goed door alsnog lid te worden. Jacques Maes en J. Pletzers voegden zich al gauw bij de nieuwe werkgroep.

Henks' zoon Richard was ook van de partij, totdat hij ging studeren. De Scharnerberggroeve werd uitgebreid geïnventariseerd en de andere groeven van Heer volgden. In 1992 werd SOK-Mededelingen 20 geheel gewijd aan de resultaten van deze inventarisaties. Het door de groep verzamelde materiaal van de waarnemingen in de groeve, van de bestudering van het kaartenmateriaal en van het literatuur- en archiefonderzoek werd door John Knubben tot een coherent verhaal verwerkt. Uiterlijk en ontstaansgeschiedenis van de groeven worden hierin met elkaar

in verband gebracht en overzichtelijk beschreven. De haarscherpe foto's van Henk Ramakers completeren deze uitstekende documentatie en geven er een esthetische meerwaarde aan.

Naast de groeven van Heer heeft de werkgroep later nog diverse andere groeven onderzocht zoals de Viltergroeve, de Flesscheberggroeve, de Roothergroeve, de Kleinberggroeve en de Meerssenergroeve. Er zijn hierover in SOK-Mededelingen reeds enkele artikelen verschenen en aan andere wordt nog gewerkt. Uit dergelijke publicaties kunnen andere onderzoekers weer gegevens putten. Zo werd bijvoorbeeld al door diverse auteurs terug verwezen naar SOK-Mededelingen 20. Uitgebreide inventarisatie is echter niet alleen van belang als geschiedschrijving van het verleden maar ook nodig om tot een verantwoord beheer van groeven te kunnen komen voor de toekomst. Ook op dit gebied is de werkgroep actief, zoals verderop nog zal blijken.

Iedereen heeft binnen de groep zijn eigen specialisatie. De leden vullen elkaar zodanig aan dat er grote projecten mogelijk zijn. Samenwerking leidt tot grotere kwaliteit: Velen zien - en weten - immers meer dan èèn. De groep had overigens niet steeds dezelfde samenstelling want soms bleef een onderzoeker maar voor een bepaalde periode in het collectief, zoals bijvoorbeeld F.S. van Westreenen, die vooral in de tachtiger jaren veel artikelen voor de SOK-Mededelingen schreef. Het kwam ook voor dat een enthousiaste jonge onderzoeker plotseling niet meer kwam opdagen omdat hij "de ware" gevonden had. Inmiddels bestaat de groep al geruime tijd uit dezelfde "bestuursleden": John Knubben, Henk Ramakers, Jaques Maes, Walther Thiessens, John Hageman, Jos Cobben, en Ad Lagas. Er is slechts èèn "lid": Peter Jennekens. Volgens goed ingelichte bronnen is dit de "coming man" want hij verzet bergen werk en heeft zich al onmisbaar gemaakt in de werkgroep. "De kins em bij wijze vaan spreke 's nachs oet ze béd hoole, daan geit heer nog mét plezeer de bérreg in um te wérreke" werd mij verzekerd. Hij schuift daarom vast nog eens door tot de hoge regionen van het "bestuur"....

In 1998 werkte de groep, onder leiding van Henk Ramakers en tijdelijk aangevuld met Han Bochman, aan een project om de Scharnerberggroeve tot een beheerbare SOK-Groeve te maken. Er werden 4 ingangen afgesloten, beveiligingen aangebracht en containers afval weggeruimd. Vrijdag 13 februari 1998 werd de groeve officieel aan de SOK overgedragen. De werkgroep heeft toen in de persoon van John Knubben het beheer van de groeve op zich genomen.

Sinds hun presentatie op de Genootschapsdag op 20 februari 1999 heet de groep officieel "Gronoma" hetgeen staat voor "Groeven Onderzoek Oostelijke Maasdalhelling". Ze zijn hiertoe overgegaan omdat de naam "werkgroep Knubben-Ramakers" geen recht deed aan de andere leden, aangezien de groep op basis van gelijkheid werkt. De naam Gronoma wordt inmiddels al niet meer letterlijk opgevat want ook groeven op andere locaties behoren nu tot het werkterrein. Momenteel wordt gewerkt aan de inventarisatie van de Geulhemmergroeve. Dit project zal minimaal vijf jaar gaan duren. Het onderzoek zal afgesloten worden met een uitgebreide publicatie. Naast dit "megaproject" houdt de werkgroep zich in diverse samenstellingen nog bezig met andere projecten. Er is bijvoorbeeld een fototentoonstelling over devotionalia van blokbekkers gepland en verder wordt er gewerkt aan een database met gegevens betreffende de inventarisaties. We kunnen dus terecht trots zijn op deze nijvere SOK-leden.

Daarbij heeft Gronoma reeds op diverse plaatsen bij de instanties een goede naam opgebouwd door hun betrouwbare en verantwoorde manier van werken en is daardoor èèn van de beste visitekaartjes van de SOK. Toen ik laatst voor het kapellenproject in een bepaalde groeve moest zijn kreeg ik alle medewerking van de betreffende beheerder, mede dankzij de goodwill die de mensen van Gronoma daar hadden opgebouwd.

Wie nu na bovenstaand verhaaltje nog zou denken dat we hier te maken hebben met een stel-tje ballen dat op een duffe manier de wetenschapper wil uithangen heeft het helemaal mis, want "Veer wérreke serieus mér auch veur de jux" is hun belangrijkste stelregel. Verschil in leeftijd speelt daarbij nauwelijks een rol, "nachwuchs" Rob Knubben is dertien jaar en het oudste bestuurslid is al een eindje vijfenzestig plus, en dat gaat allemaal prima samen. De groep is beslist niet sectarisch bezig en is open naar de andere SOK-leden toe. Ze zijn op de eerste

plaats als "individu" lid van de SOK en doen buiten de werkgroep ook nog andere projecten. Op de ledenavond zijn ze bijna altijd allemaal present en zitten dan liefst op de eerste rij om maar niks te hoeven missen. Ze hebben aandacht voor alles wat er binnen de SOK plaatsvindt en zijn altijd bereid om iemand met raad en daad verder te helpen. Beginnende SOK-leden wordt dan ook aangeraden om eens met hen kennis te maken want er valt op veel terreinen van ze leren. Ze houden van gezelligheid en het kan dus gebeuren dat bijna de complete Gronoma opduikt wanneer je met èèn van hen een afspraak hebt om een groeve te bezoeken. Ik ondervond dit zelf eens, overigens tot mijn grote genoegen. Laatst schijnt een van de oudste leden van de werkgroep tijdens een excursie gemompeld te hebben dat hij na zijn dood gecremeerd wil worden en dat zijn as daarna in de groeve moet worden uitgestrooid. Of hij dat serieus bedoelde weet je nooit helemaal zeker bij die figuren, maar het geeft in elk geval wel aan met wat voor slag berglopers we hier te maken hebben!

Fons Leunissen

Gronoma-site: <Http://www.xs4all.nl.-jorbons/sok/dutch/workgr/Gronoma.htm>
John Knubben e-mail: Gronoma@yahoo.com.nl

Wat er is en wat er was

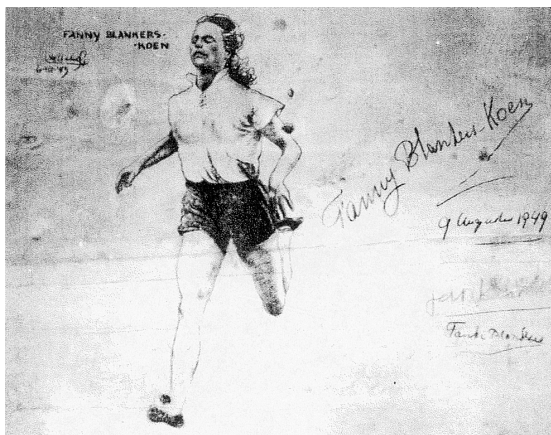
In de loop der jaren zijn in onze grotten vele tekeningen en opschriften verdwenen. Dat geldt ook voor het gangenstelsel Zonneberg.

Lopend van de reclame voor Margarine over de zogenaamde gang naar de Bloemengang passeer je aan de linkerkant een tekening van de Helpoort, gemaakt door Boy Ravensteyn in 1977. Vroeger stond hier een tekening van Fanny Blankers-Koen, door haar gesigneerd op 9 augustus 1947. Zie de bijgevoegde foto, gemaakt omstreeks 1961.

Zo heeft Jan Spee een foto van een mooie reclametekening, die vóór 1948 gestaan heeft op de plaats waar nu het "Koninklijk gezin" staat, op het verlengde van de Bloemenweg.

En zo was er vroeger ook een prachtige gekleurde tekening van Napoleon, zittend op een stoel. Als je de Zonneberg via de oude toeristische route inliep, dus langs de "Welkom" tekening, dan zag je deze Napoleon circa 15 meter verder in de tweede nis aan je linkerhand. Begin jaren zestig stond die tekening er nog, daarna is hij vanwege de zeer grote beschadigingen verwijderd. Er is daar echter geen nieuwe tekening aangebracht. Wie kan mij een foto van die oude Napoleon tekening bezorgen?

Ad Lagas

Gidsen gevraagd

VVV-Maastricht verzorgt rondleidingen in de grotten van de Sint Pietersberg en vestingwerken in Maastricht.

Ter versterking van het gidsencorps is de VVV-Maastricht op zoek naar gemotiveerde personen die enkele dagen per week beschikbaar zijn voor het verzorgen van de rondleidingen.

Nadere informatie en eventuele sollicitaties kunt U richten aan:

VVV-Maastricht
t.a.v. de heer J.L. Bovy
Kleine Staat 1
6211 ED MAASTRICHT.
Telefoon: 043- 328 08 08
e-mail: jbovy@vvvmaastricht.nl

Nieuws uit het Mosalab

Preparateur Hans Peeters heeft in de afgelopen maanden in het Mosalab-paviljoentje van het Natuurhistorisch Museum de schedel van de Mosasaurus weer een flink stuk verder uit de mergel gewerkt. Onderkaak, bovenkaak, een oogkas, en groot deel van de snuit zijn nu blootgelegd. Aan de achterzijde van de kop zijn enkele nekwervels vrijgemaakt. Ook werden er daar nog enkele staartwervels aangetroffen die waarschijnlijk met de stroming naar die plek werden gevoerd. Er moest in deze fase veel vuursteen om het fossiel heen verwijderd worden. Het werd uiterst secuur in kleine brokjes weggezaagd met een slijpmachine voorzien van een diamantzaagblad .

Het blijkt nu dat steeds meer details van de schedel niet overeen komen met die van de Mosasaurus Hoffmanni. Afgaande op de onderkaak vertoont het nieuwe exemplaar enige verwantschap met de Mosasaurus Prognathodon. Er wordt nu vergeleken met Prognathodon-schedels uit België en de V.S. Er is dus nog lang niet bewezen waar deze Mosasauriër in de Mosasaurus-stamboom thuishoort en het zou daarom nog steeds een "Dortangski" kunnen worden. Some guys have all the luck: waarom zou de geluksvogel die een bijna complete Mosasaurus vond niet ook nog het geluk hebben dat het beest van een nog onontdekte ondersoort is en daarom naar hem wordt vernoemd?

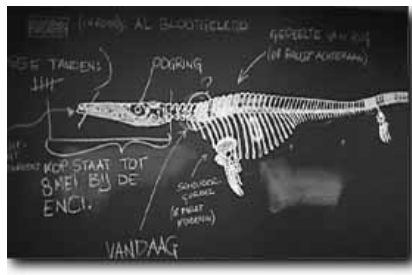
Het blijft spannend!

Voor "up to date" informatie over de mosasaurus: www.nhmmaastricht.nl

Fons Leunissen

Bergpoëzie

John Hageman stuurde de redactie een bundel eigen gedichten genaamd "De berg van Sint Pieter", met de vraag of dit misschien iets was voor de SOK-INFO. Natuurlijk was ons antwoord hierop bevestigend want een dergelijke bijdrage kan de diversiteit in ons blaadje alleen maar ten goede komen. Onze onderzoeksobjecten

worden hier immers weer eens op een geheel andere manier belicht. In de 26 gedichten van de bundel worden onder meer impressies gegeven van allerlei bijzondere plekken op en in de berg, en van bergloperservaringen in het algemeen. De gedichten verwoorden op een treffende wijze beelden en sferen die bij velen van ons een aangenaam gevoel van herkenning zullen oproepen. John Hageman heeft al begin zeventiger jaren samen met Hans Kamphoven in Tussen Maas en Jeker een aantal gedichten gepubliceerd onder de noemer "Facetten van de Sint Pietersberg". John doet deze nu zelf af met de woorden: "ach...het was maar een jeugdzonde".

Er zijn echter ergere jeugdzonden en deze gedichtjes zijn voor liefhebbers van de berg nog steeds best de moeite waard om gelezen te worden. De redactie wil onze bergdichter dan ook aanmoedigen om een weg te zoeken om zijn nieuwe bundel voor een wat groter publiek gepubliceerd te krijgen. Wij zullen in afwachting daarvan met genoegen regelmatig een of meerdere gedichten in ons blad opnemen.

Fons Leunissen

de blokbreker

met beitel en zaag
brak ondergronds de mergelman

de vader dan de zoon
het handwerk doorgegeven

sjtool, sjaap en kaas
oonderhui en sjpienstuk

berregboum, de kitsjmel
de opzatzeeg en blokzeeg

de litsch, 't smoutslempke
vergeten jargon....geweest?

lees ook het vakmanschap
in de wandprofielen

fascinerende landschappen
als negatief ontsloten

tallose kalksteengroeven
het tastbare testament

John Hageman

fort Sint Pieter

de beschermengel en Cerberus
onverbrekelijk in krijt verankerd
rust ruïneus na gedane arbeid
maar, de wachter houdt de wacht

deze liaison is blijvend
de gekluisterde sfinx hoedt
getallose soldatenstemmen
echoïen nog na in de gewelven

de wenteltrap een kurkentrekker
die passanten mergelgangen ontsluit
de drooggevalle waterput beneden
is enkel nog toeristisch functioneel

John Hageman

MEET THE UNDERGROUND PRESS

"Ondergronds wandelen met Open Monumentendag 2000" (*Heuvelland Aktueel van 20.06.2000*): als op die datum in de gemeente Margraten voor de 2e keer een Open Monumentendag wordt georganiseerd, bestaat ondermeer de mogelijkheid om ondergronds te wandelen van het Missiehuis en het Wijnmuseum (BAKKERSBOSCHGROEVE) in Cadier en Keer. Dat betekent wel dat de bezoekers in totaal ruim 145 trappen moeten lopen.

"Mergelfonds zorgt al jaren voor Mergelstad" (*Dagblad de Limburger - DdL van 18.07.2000*): Valkenburg profileert zich graag als "Mergelstadje" en heeft daartoe sinds 1987 een zgn. Mergelfonds, waarin (dit jaar) € 50.000,- gestort wordt. Dit bedrag draagt bij in de meerkosten bij verbouwing, aanbouw of de toepassing van mergel bij nieuwbouw. De bijdrage per aanvraag is maximaal f5.000,-. *"Het fonds wordt elk jaar helemaal gebruikt. Wanneer er ooit een paar duizend gulden over zijn, dan kunnen we die mee nemen naar het volgende jaar"*, aldus een woordvoerder van de gemeente.

"Cementbedrijf graaft kunstmatige heuvel af" en *"Buurt verontrust over uitbreiding van de Nederlandse mergelgroeve"* (*Het Belang van Limburg - HBvL van 22.07.2000*): is de wat cryptische omschrijving van het feit dat de ENCI zinnens is D'n Observant af te graven. De gemeente Riemst is daar zeer verontrust over omdat die afgraving catastrofale gevolgen kan hebben voor het geklasseerde gebied van CAESTERT en het grensoverschrijdende gangenstelsel ervan. Burgemeester PEUMANS vreest voor verzakkingen, instortingen en versterking van de habitat voor vleermuizen. Bovendien wil Riemst de grotten ook om hun industrieel archeologisch belang als natuurmonument rangschikken. Binnenkort heeft de gemeente een verhelderend gesprek met de ENCI.

"I was here", Wilhelmina ook" (*DdL van 26.07.2000*): de verslaggever "surft" niet op Internet, maar door stad en streek en in een soort "page" doet hij verslag van zijn bevindingen. Er valt heel wat te beleven. Ook in de Sint PIETERSBERG natuurlijk. Een luchtig verhaal met de beschrijving van de "site" (onder de kop "adres") over het ondergrondse bezoek ("logboek"), de omgeving ("links"), vragen aan de gidsen ("chat") en andere bezoekmogelijkheden ("favorieten"). Alles op "komkommertijd-niveau".

Nog enkele korte berichtjes "eventjes er tussendoor" uit Heuvelland Aktueel:

- **"Verwennerij" op Lentemarkt in Valkenburgse FLUWEELENGROT** op 25.05.2000: om dit thema uit te dragen is voor de vormgeving en inhoud van de markt gekozen voor een balans tussen enerzijds rustiek en romantiek en anderzijds frisse levendigheid en passie. Zo staat het er echt. Wie verzint zo iets in godsnaam???????

- **"KBO op bezoek in GEULHEMMERGROEVE"** op 15.08.2000: de Katholieke Bond van Ouderen biedt de mogelijkheid aan om op 07.09. de groeve te bezoeken.

"Anders wonen" (*DdL van 29.07.2000*) is een rubriek in de zaterdagbijlage van de krant. "Vandaag: De grotwoning". Het kon natuurlijk niet uitblijven. Als je zoveel vormen van woningen en behuizingen de revue laat passeren, dan kan de grotwoning van Frans BERGSTEYN niet uitblijven. Een mooi verhaal, met nog mooiere foto's over het sfeervol "optrekje" (of is het "intrekje?") van Frans in de GEULHEMMERGROEVE.

"Mergel, het goud van het Geuldal" (*Heuvelland Aktueel van 01.08.2000 en 15.08.2000*): op zondag, 6 augustus wordt in het streekmuseum van Valkenburg een expositie geopend die handelt over het ontstaan, de winning en het gebruik van mergel. Voor de meer geïnteresseerden zijn er gedurende de expositieperiode een drietal lezingen over respectievelijk "het mergellandschap" op 16.08 door de bij vele SOKkers bekende Henk HILLEGERS, de "grotten" van Valkenburg op 13.09 door (wie anders?) Jacques DIEDEREN en de "kalkbrandovens in Zuid Limburg" op 20.09 door Jan NILLISEN.

"Bruine ondergronders en witte bovengronders" (*HBvL van 02.08.2000*): Riemst is al een eeuw lang het centrum van de Limburgse champignonteelt, maar de teelt is niet zo omvangrijk meer als vroeger. Er zijn nog 3 familiale bedrijfjes in de groeven en een 20-tal productiebedrijven bovengronds. De bruine ondergrondse en de witte bovengrondse kampernoelie verschillen echter opmerkelijk. Onze bekende Theo JENNEN is een van de laatste ondergrondse kwekers. Hij levert (uiteraard) alleen de bruine of "kastanje". De bruine champignons zijn duurder, maar veel lekkerder. De echte fijnproever betaalt er dan ook graag iets meer voor. *"Ik heb het geluk dat ik 95% van mijn opbrengst kan leveren aan de keten van Albert Heyn"*. Zijn bovengrondse collega Raymond HANSEN: *"De bruine zou iets beter smaken. De consument koopt echter op het oog. Hij wil een witte met een doorsnee van ca. 3 cm. En het liefst is een plastic bakje met een dekseltje erop. Dus leveren wij ca. 3cm, wit, gesloten en in een plastic bakje"*.

"Avonturiers via schacht in GEMEENTEGROT" (*DdL van 03.08.2000*): Avonturiers zijn in de nacht van dinsdag op woensdag via een 28 meter diepe schacht illegaal de Valkenburgse Gemeentegrot binnengedrongen, aldus het artikel. Bij de eerste rondleiding werd ontdekt dat een luchtrooster vernield was en dat ze, om weer uit te gaan, een afgesloten hek hadden "gemold". Volgens de beheerder viel de schade mee. Hoeveel mensen en wie het waren is onbekend. De burgemeester Nuytens was verrast over het illegale bezoek: *"Het is de laatste jaren iets rustiger geweest. De manier waarop de mensen zijn binnengekomen, is wel spectaculair. Maar deze mensen nemen wel risico's. De kans bestaat immers dat ze klem komen te zitten of verdwalen"*.

"Vuursteenmijn als attractie zichtbaar" (*DdL van 04.08.2000*): in september wordt een nieuwe maquette gepresenteerd van de VUURSTEENMIJN aan de Plenkertstraat in Valkenburg. Het nieuwe ontwerp, dat nog breed goedgekeurd moet worden, voorziet in een soort leuning, dat het publiek van de mijn zal scheiden. Daarmee verdwijnt het plan van de "gluurmuur", waartegen behoorlijk verzet was. De voorlopige kosten van het project liggen ergens tussen de 4 en 5 ton (9 miljoen Bef).

"Valkenburg werkt aan ondergronds "bestemmingsplan" (*DdL van 10.08.2000*): er is in deze rubriek al over geschreven. Valkenburg werkt aan een "groevenbeheersplan" waarin wordt geregeld wat wel of niet mag in (bepaalde delen van) de groeven. De Stichting Lierlei van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg verzorgt de coördinatie van het project. Jacques DIEDEREN heeft de groeven opgemeten, geïnventariseerd en de stabiliteit beoordeeld. Alle veldgegevens van Jacques worden door Joep ORBONS gedigitaliseerd. In het kort komt dit zeer

omvangrijk project erop neer dat er bepaald wordt welke cultuurhistorische belangen beschermd dienen te worden, waar je nog mag blokbreken of kerstmarkten houden, enz.

"Met de paters de put in" (*De Maaspost van 16.08.2000*): is het verhaal van de nu 96-jarige oud-brandmeester Gérard HAARSMA, die in 1947 samen met enkele paters Jezuïeten bij het buitenhuis de Campagne op de Cannerberg een 46 meter diepe put afdaalde. De put stond in verbinding met het noordelijk deel van de Cannerberg (FALLENBERG in dit artikel) en de paters hoopten daar een permanente toegang tot de ondergrond te krijgen. Men kan een nog meer gedetailleerd verslag hierover lezen in SOK-Mededelingen no 25 (mei 1996), geschreven door Peter HOUBEN.

"Mergelgrottenham" (*Vrij Nederland van 09.09.2000*): culinaire liefhebbers van Parma-, Ganda-, Serrano-, en Pavantriam kunnen in dit artikel hun kennis bijspijkeren. En uiteraard leest u ook over de GEULHEMMERHAM, die in de gelijknamige groeve gedroogd en gekoesterd wordt.

"Kerstmarkt zoekt nog figuranten" (*Heuveland van 12.09.2000*): berglopers opgelet! Voor een uitvoering van een kerstverhaal zoekt de FLUWEELENGROT nog figuranten. U kunt contact opnemen met de stichting die de groeve en de kasteelruïne beheert.

"De onderaardse periferie van Maastricht" in de reisrubriek "Rafelranden van de stad" (*Volkscrant van 16.09.2000*): volgens de journaliste een rubriek voor alternatief toerisme met boeiende, maar onbekende zaken, die de gemiddelde toerist niet ziet of te zien krijgt. Vandaag de niet voor toeristen toegankelijke groeven. Aan het woord natuurlijk Frans BERGSTEYN met zijn bijna beroemde grotwoning, een "illegale bergloper" (de redactie kan zijn naam niet door de strot krijgen!), die zijn bekende kletsboek uitbraakt: ("*Toen we de doorbraak gemaakt hadden, zijn de meisjes komen koken. De meisjes zijn zijn werknemers, bovengronds runt hij enkele bordelen*" en "*Waar het al ingestort is, daar is het veilig*". Verder Ton BREULS van de Stichting Onderaardse Kalksteengroeven, die als een soort opponent van de illegale berglopers wordt opgevoerd. Een teleurstellend verhaal.

"De CANNERBERG bij Maastricht: de historie van een berg tijdens de Tweede Wereldoorlog" (*OpLinie Maandblad voor de Algemene Federatie van Militair Personeel- van september 2000*): "Enige tijd geleden las Jan HECKERS in een mededelingenblad van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven (SOK-31) van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg een aardig en wetenswaardig artikel van Jacqo SILVERTANT over de CANNERBERG bij Maastricht. Als Maastrichtenaar die de Tweede Wereldoorlog heeft meegemaakt, was hij getroffen door het artikel. Allerlei herinneringen kwamen weer boven".

"Grotten" (*Heuveland van 26.09.2000*): de verslaggeefster heeft met een personeelsuitstapje de grotten van KANNE bezocht. Het optreden van de gids en zijn buitensporige opmerkingen bezorgden het gezelschap een koude douche. In een nog ijskouder artikel (column) veegt ze de vloer aan met deze beste man. Eufemistisch uitgedrukt: geen beste reclame voor het ondergronds toerisme in het AVERGAT!

In hetzelfde Heuveland staat een prijsvraag met een kort begeleidend artikel van Jan NOTTEN over de waterfluctuatie in de GEMEENTEGROT. Hij haalt allerlei oorzaken aan, die hij dan verder naar het rijk der fabelen verwijst. Maar een oplossing geeft hij niet. We verwijzen hem subtiel naar het artikel van van Schaik en Starmans in SOK-Mededelingen nr 8, 1985: "Het water in de Gemeentegrot (deel 1). Helaas is er nooit een deel 2 verschenen, maar er bestaat wel degelijk een verband tussen de hoeveelheid neerslag en de stijging of daling van de waterspiegel in de groeve.

"Kerstmarkt live op internet" (*DdL van 05.10.2000*): tijdens de komende kerstmarkt in de FLUWEELENGROT is het de bedoeling dat op de website van de groeve ook live-beelden getoond worden via een of meerdere webcamera's.

Bijgewerkt tot 09.10.2000

Met dank aan de correspondenten Gilbert Nicolaes, Eric Lamkin, Jacques Maes, Fons Leunissen, Jean Paul van der Pas en Johan Willems.

Voor knipsels, kopieën en alles verder:

Redactie "Meet the Underground Press"

Ton Breuls

Bovenstraat 28

B 3770 Kanne Riemst

Tel/fax (00 32) (0)12 45 40 59

Email tbreuls@skynet.be

**TOT ZIENS OP DE SOK- LEDENAVOND 8 NOVEMBER OM 19.30
IN HET NATUURHISTORISCH MUSEUM MAASTRICHT!!!**

DRUKWERK

AFZ: NL 6228 GH 6

Port Betaald
Port payé
Maastricht
Pays-Bas